

Kvotering av kvinnelige styremedlemmer er blitt en etterspurt eksportvare. I det britiske parlamentet møtes den norske loven med nysgjerrighet - og skepsis.

De selger norsk likestilling

tekst Eirin Hurum
foto Marte Lundby Rekaa

Det viste ikke minst interessen for dette historiske møtet sett med norske øyne. For det er ikke hver dag norske eksperter får bolte seg blant lordene og baronesser fra Overhuset, og parlamentsmedlemmer fra Underhuset.

Godt over 100 politikere, bedriftsledere, styreledere og forskere hadde klemmet seg sammen i komitérom 9 i Westminster for å lytte, lære og diskutere den «norske modellen». Men allerede her og nå kan vi rope resultatet: Britene vil aldri i verden kvotere inn kvinner med makt. Interessen for den norske modellen er likevel

«Den norske kvoteringsloven er den største overføring av makt siden kvinner fikk stemmerett i 1913»

Elin Hurvenes, leder Styrefaglig møteplass

rekordhøy - og debatten om rekruttering av kvinner til næringslivet diskuteres nå «heftig og begeistret» i Storbritannia.

Revolusjonen

– Jeg mener kvoteringsloven er den største overføringen av makt i Norge siden stemmerett for kvinner ble innført for nøyaktig 100 år siden. Den norske kvoteringsloven er da også kommet på den internasjonale dagsordenen. Motstanden er fortsatt stor, men bevisstheten rundt disse spørsmålene har aldri vært større, sier Elin Hurvenes.

Hun er av dem i Norge som har gjort mest for å koble kvinnelige styrekandidater med styreledere og investorer gjennom selskapet *Styrefaglig møteplass*. Hun startet opp i Norge i 2004, nå har hun etablert modellen i fem andre land. På møtet i det britiske parlamentet fortalte hun «the inside story» sammen med Norges største kvinnelige styregrossist, Mai-Lill Ibsen, som på det meste hadde over 150 styreverv, kvinneforsker ved Norges tekniske høyskole i Trondheim, Agnes Bolsø, direktør og forsker ved Norges Handels-høyskole, Arne Selvik og BI-professor Morten Huse.

Kaffen i halsen

«Team Norway» dro opp hele lerretet – den trange fødselen, latterliggjøringen, gjennomføringen, suksessen – og skuffelsen over at loven ikke fikk noen spillover-effekt.

I 2002 besto styrene til Norges største selskaper av blendahvite herreskjorter. Andelen kvinner var beskjedne seks prosent. Likevel fikk folk kaffen i vrangstrupen den morgenen daværende næringsminister Ansgar Gabrielsen banket i bordet – og sa at dette holder ikke. Loven, som krevde at norske ASA-selskaper skulle ha en kvinneandel på 40 prosent, ble banket gjennom i Stortinget i 2005. De selskapene som ennå ikke oppfylte kravet, risikerte å bli fjernet fra børsen og nedlagt. Loven ble implementert med militær disiplin – og allerede i 2008 hadde alle ASA-selskapene på Oslo Børs oppfylt kravet.

På veien møtte den norske loven mye motstand og latterliggjøring. Det var høysesong for machomennene i norsk næringsliv. De mente loven var meningsløs og tragisk. Une Amundsen ble berømt

for dette hjertesukket: «Hvor i alle verden skulle man finne disse kvinnene? Skulle de dukke opp på en webside, liksom, som en annen eskortetjeneste?» Denne og andre fornøyelige historier om norske menn ble brettet ut på de norske ekspertenes PowerPoint-presentasjoner. Og etter latteren å dømme, var disse argumentene også velkjente for britene.

Frivillig tvang

Den norske kvoteringsloven blir ikke lenger latterliggjort, men motstanden er der fortsatt. I 2011 foreslo EUs justiskommisær, Viviane Reding, at 30 prosentregelen skulle gjelde for alle de store selskapene i EU. Før jul i fjor ble forslaget nedstemt. I 2010 fikk David Cameron den såkalte Lord Davies-kommisjonens rapport på sitt bord. Den anbefalte at de 350 største selskapene på London-børsen (FTSE350) skulle ha 1/3 kvinneandel i styrene innen 2015. Cameron, som i likhet med flertallet i Underhuset ikke ønsker kvoteringslov, skrev et personlig brev til samtlige 350 ledere – og ba dem frivillig ordne opp. Han er enig i målsettingen, men håper i det lengste det skal skje av fri vilje.

– Jeg tror strategien fremover blir å overbevise bedriftsledere og politikere, ikke presse dem, sier Mai-Lill Ibsen, Norges fremste kvinnelige styreproff – og motstander av kvoteringsloven. Hun er en av dem man i Storbritannia foraktelig kaller for «the golden skirts»-gullskjørtene – en liten kvinnelette som trådte inn i en mengde styreverv – og selv ble en maktelite. Ibsen misliker stempelet.

– Men innehar også mange styreverv. Ingen kritiserer dem for det. Hvorfor skal ikke kvinner også gjøre det samme, fortalte hun.

«Hvis målet var å få en bedre kjønnsbalanse på alle nivåer i en bedrift, har den norske modellen vært mislykket»

Helena Morrissey, toppleder og styregrossist i Storbritannia

Arne Selvik, Agnes Bolsø, Elin Hurvenes, Mai-Lill Ibsen og Morten Huse er blant Norges fremste eksperter på bedriftsstyrer. Forrige uke ble de invitert til det britiske parlamentet i London for å snakke om den norske kvoteringsloven.

Hennes historie vakte størst oppsikt på møtet – sammen med spørsmålet om hvor god likestillingspolitikk kvoteringsloven egentlig er. For har den ført til flere toppleder- og mellomlederstillinger for kvinner?

Meningsløs

Det spørsmålet ønsket også Helena Morrissey (45) svar på. Hun er én av de mektigste kvinnene i britisk næringsliv. Den vevre kvinnen, med en barneflokk på ni og hjemmeværende mann, er toppsjef i investeringsselskapet Newton, og innehar en rekke styreverv. Hun er initiativtageren bak «The thirty per cent club» – et nettverk som jobber med å få 30 prosent

kvinner inn i styrer og toppledelse – uten kvoter og tvang.

Hun lot seg imponere over de norske styreekspertenes åpne og usminkede gjennomgang av den norske modellen. Men hun er rasende uenig i at en kvoteringslov er veien å gå.

– Jeg mener at kvotering er diskriminerende. Dessuten virker den åpenbart ikke om målet er en bærekraftig og langsiktig endring av kjønnsbalansen på alle nivåer i et selskap. Det innrømmet jo også de norske ekspertene. Loven har nesten ikke hatt noen spillover-effekter, sier Morrissey til Aftenposten, og gir den norske loven en drepende dom:

– Fra mitt ståsted ser det ut til at kvote-

ringerloven kun er blitt en tom seier for kvinnene. Hvis målet er å bedre kjønnsbalansen på alle nivåer i en bedrift, har den norske modellen faktisk ikke vært noen suksess i det hele tatt!

Morrissey har derimot stor tro på at britene skal klare kravet om 30 prosent kvinner innen 2015 – uten kvoter og tvang.

– Det er så mye oppmerksomhet rundt dette, at jeg tror de vil klare det. Men da bør de heller ikke glemme hvem som har gått foran og «gjort oppvarmingen» for dem. Det er kanskje den norske modellens største seier, mener hun.

eirin.hurum@aftenposten.no

Kvoteringsloven

- Kvotering av kvinner til bedriftsstyrer først foreslått i 2002. På det tidspunktet var kvinneandelen i norske styre 6 prosent.
- Kvoteringsreglene for ASA-styrene trådte i kraft i 2006 med to års frist for å ha minst 40 prosent kvinneandel.
- Allerede i 2008 var målet oppfylt, og norske selskaper som var berørt av loven, hadde en kvinnelig styreandel på 44 prosent.
- Kvoteringslover diskuteres i en rekke land, et fåtall har innført kvotering. Frankrike, Nederland og Spania er unntaket.
- EU stemte ned et forslag om 30 prosent kvinnekvotering i styre innen 2015 i fjor høst.
- I Storbritannia har en kommisjon foreslått 30 prosent kvinneandel i 2015, og 40 prosent andel i 2020. Men ordningen skal være høyst frivillig.

Hvor finnes de?

- NHO har hatt stor suksess med programmet Female Future som ble opprettet i 2003, og som har som mål å kvalifisere kvinner til lederskap i norsk næringsliv.
- Styrefaglig møteplass er et nettverk som kobler høyt kvalifiserte kvinnelige styrekandidater med styreledere/investorer. Etablert av Elin Hurvenes i 2002, som svar på toppledernes forvilelse over at de ikke visste hvor de skulle finne kvinnene. Tilsvarende nettverk er nå etablert i Storbritannia – og under etablering i Frankrike, Nederland, Spania og Australia.
- Mai-Lill Ibsen, Norges største styreproff, har etablert sitt eget rådgivningsfirma – Ibsen Raad – som gir råd om styrearbeid.

Kvinner på toppen

- Kvinnelige toppsjefer styrer kun 7 prosent av Børsens verdier.
- Det er kun 5 kvinnelige toppledere av de 220 selskapene på Oslo Børs.
- Kvinneandelen i toppledelsen i de 40 største selskapene på børsen er 15 prosent.
- Kvinneandelen i statselskaper er like mager. Kongsberg Gruppen, hvor staten eier 50 prosent, har 9 menn og 0 kvinner i toppledelsen.

ASA eller AS?

- Et ASA-selskap er de største aksjeselskapene med aksjekapital på minimum 1 million kroner, begrenset ansvar for aksjeeierne.
- Et AS er et aksjeselskap hvor ingen av eierne har personlig ansvar, aksjekapital på minimum 100 000 kroner, og ingen krav om kjønnskvoteering.